

IŠSAUGOKIME BALTIJĄ!

Ekspedicija pėsčiomis aplink Baltijos jūrą
2024

PROBLEMA: Baltijos jūra – užterščiausių pasaulio jūrų TOP penketuke.

Baltijos jūra turi vieną didžiausių pasaulyje „negyvųjų zonų“. Tai – dėl taršos susidarę plotai, kuriuose yra labai mažai deguonies. Dėl to šiose zonose išnyko gyvūnai ir augalai, nuo kurių priklauso ir mūsų pačių gerovė.

Šios didelės, tuščios teritorijos susidaro dėl pagrindinės Baltijos jūros problemos: eutrofikacijos, arba kitaip – fosforo ir azoto pertekliaus vandenyje, dėl kurio sparčiai dauginasi dumbliai ir vanduo ima „žydėti“. Dėl šio dumblių žydėjimo vanduo netenka savo skaidrumo, o gyvūnams reikalingo deguonies ima mažėti.

Net 96% Baltijos jūros yra paveikta šio pavojingo reiškinio.

Kodėl eutrofikaciją sukeliančių medžiagų jūroje tiek daug? Prie to stipriai prisideda žmogaus veikla. Iš Lietuvos teritorijos į centrinę Baltijos jūros dalį patenkantys azoto kiekiai beveik dvigubai viršija didžiausią leistiną ribą, o pastaruoju metu taršos daugėja.

Didelė dalis taršos atkeliauja iš netvaraus žemės ūkio. Jūrą teršia ir pramonės įmonės, išleidžiančios į upes gamyboje panaudotą vandenį. Tačiau didelė dalis teršalų atkeliauja iš gyventojų buitinių nuotekų: tualetų, vonios, skalbimo mašinos, indų ir rankų plovimo – viskas keliauja į Baltijos jūrą.

Ši tarša, kartu su pakrantės nuklojusiomis nuorūkėmis, dangteliais, maišeliais ir kitomis šiukšlėmis – ne pati geriausia padėka jūrai už visas jos teikiamas dovanas. **Tačiau turime šansą pasitaisyti.**

Ar žinote, kad...

Baltijos jūros negyvųjų zonų plotas – didesnis nei visa Lietuvos teritorija?

Baltijos jūra skaičiais:

- Skalauja **9** valstybių krantus
- Šiose valstybėse – viso **95 mln.** gyventojų
- Į ją įteka daugiau nei **250** upių
- Joje veikia **200** uostų
- Čia gabenama beveik **penktadalis** pasaulio krovinių
- Vienu metu joje kursuoja apie **2 tūkst.** laivų!

IDĖJA: IŠSAUGOKIME BALTIJĄ!

Norime šviesti visuomenę apie Baltijos jūros taršą, todėl organizuojame vienerių metų trukmės ekspediciją pėsčiomis aplink Baltijos jūrą – „Išsaugokime Baltiją!“.

Ekspedicijos tikslas – ugdyti jūros tausojimo kultūrą, informuoti visuomenę apie vandens ekosistemų būklę, žmogaus veiklos įtaką jūrai, bei supažindinti su būdais, kaip pristabdyti jūros bioįvairovės nykimą ir taršą.

Aplink Baltijos jūrą kartu su mokslininkų, ekologų, visuomenininkų bei įvairių nevyriausybinų aplinkosaugos organizacijų atstovais keliaus 2020 metų darnos žygio pėsčiomis aplink mūsų šalį „Už švarią Lietuvą!“ iniciatorius, gamtosauginės Prezidento V. Adamkaus premijos laureatas **Giedrius Bučas**.

Ekspedicijos metu Lietuvoje ir šalyse, kuriose bus lankomasi, vyks pažintiniai renginiai bei diskusijos.

Keliaujant bus gilinamasi į Baltijos jūros būklę: biologinę įvairovę, nevietines rūšis, komercinių žuvų išteklius, eutrofikaciją, jūros dugno trikdymo lygį, teršalus ir šiukšles, povandeninį triukšmą. Gautos išvados pasitarnaus toliau saugant Baltijos jūrą.

Ekspedicijos suvestinė:

- **Trukmė:** 1 metai.
- **Aplankyti:** 8 šalis.
- **Nueiti:** ~7000 km
- Įvairių organizacijų iš Baltijos šalių prisijungimas.
- Ekspedicijoje – įvairių Baltijos šalių gyventojai

Giedrius Bučas:

„Norime tapti grandimi, priartinančia gyventojus prie jūros, ugdyti jūros saugojimo kultūrą, skatinti domėtis, pažinti aplinką bei papildyti žinias apie žmogaus veiklos įtakos sferas.“

EKSPEDICIJOS TVARKARAŠTIS

2023 m.

Pasiruošimas ekspedicijai.

Suformuota nuolatinė ekspedicijos komanda, kurios kiekvienas narys turi savo užduotis ir atsakomybes.

Įvairūs renginiai Lietuvoje ir partnerių šalyse.

Renginių metu kalbėsime apie jūros taršos problemas ir sprendimus, kaip kiekvienas iš mūsų gali prisidėti prie taršos mažinimo, ką galima nuveikti dabar, kad dar šiame šimtmetyje vyktų pokyčiai bei paliktume jūrą švaresnę ateities kartoms.

Renginiuose, kaip ir ekspedicijoje, dalyvaus šios srities mokslininkai, ekologai, visuomenininkai, įvairios nevyriausybinių aplinkosaugos organizacijos.

Vienas pirmųjų įsijungti į ekspediciją jau atsiliepė Suomijos aplinkos institutas SYKE.

2024 m.

Preliminarus ekspedicijos startas – vasario mėn.

Keliausime aplink Baltijos jūrą pagal laikrodžio rodyklę. Kai kuriose ekspedicijos atkarpose keliauti kviesime visuomenę – vietos bendruomenes, moksleivius ir visus, kam rūpi švari aplinka.

Ekspedicijos finišas – gruodžio mėn.

Ekspedicijos mecenatai:

- Lietuvos Respublikos Prezidentas **Valdas Adamkus**
- Už aplinką, vandenynus ir žuvininkystę atsakingas Europos Komisijos narys **Virginijus Sinkevičius**

APIE ORGANIZATORIUS

VšĮ „Už švarią Lietuvą“ – socialinė iniciatyva, plėtojanti darnaus vartojimo ir antrinio dizaino idėjas, besirūpinanti švaresnės ir sveikesnės aplinkos kūrimu. Organizacijos įkūrėjas – Giedrius Bučas.

Mūsų vizija – darnus bei švarus pasaulis, švarus visomis prasmėmis.

Įsimintiniausios veiklos:

- Giedrius Bučas nuolat dalyvauja įvairiuose seminaruose, konferencijose, yra kviečiamas į renginius ekologijos tema, kur dažnai įgyvendina meninę idėją – kuria instaliacijas iš atliekų.
- 2019 m. birželį su idėją palaikančiais savanoriais Giedrius keliavo ir rinko šiukšles aplink Kauną; per 6 dienas nuėjo apie 100 km. Rugsėjo mėnesį MO muziejaus prieigose pristatė meninę instaliaciją iš žygiuose rastų šiukšlių „Vertybių krioklys“.
- 2019 m. spalio mėn. suorganizuota socialinė–meninė akcija „(Ne)matomos Baltijos smiltelės“, kurios metu Klaipėdos paplūdimyje buvo sijoamas ir tyrinėjamas smėlis.
- 2020 m. rugpjūčio–spalio mėn. apkeliauta Lietuva žygyje „Už švarią Lietuvą!“. Dalyviai rinko kelyje rastas šiukšles, bendravo su vietos bendruomenėmis. Nužygiavo 1363 km, surinko 1133 kg šiukšlių, iš kurių gimė meninė instaliacija „Vartojimo dëlionė“.
- 2022 m. organizacija įsijungė į Mission Restore our Ocean and Waters chartiją prie Europos Komisijos.
- 2023 m. pradedama iniciatyva „Vandens pakrančių tyrinėjimai“. Projekto tikslas su moksleiviais švarinti upių pakrantes, surinktas šiukšles ištirti ir padaryti išvadas, kaip galime kiekvienas iš mūsų mažinti upių taršą.
- Per 7 veiklos metus Giedrius Bučas diskutavo daugiau nei su 6000 vaikų visoje Lietuvoje.

Aplinkos ministerija parengė Nacionalinį vandens plėtos 2022–2027 m. planą.

Tarp jo tikslų:

- pasiekti ir/ar palaikyti gerą Baltijos jūros būklę;
- sumažinti eutrofikaciją – dumblių žydėjimą skatinančių maistinių medžiagų (fosforo ir azoto) patekimą į Baltijos jūrą.
- sumažinti pavojingų medžiagų patekimą ir poveikį.

Baltijos jūra – visų mūsų turtas. Išsaugokime ją!

Nuo mažens augome klausydamiesi pasakos apie sudaužytus gintarinius Jūratės rūmus, legendos apie kopas supylusią milžinę Neringą. Jūra gydo mus fiziškai ir dvasiškai, dovanoja dovanas nieko nereikalaudama atgal. Baltijos jūra – visų mūsų turtas. Išsaugokime ją ateities kartoms gyvų ir švarių!

